

Економіка

УДК 330. 339. 9: [658:330.341.1]

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20751764>

Національний зовнішньоекономічний потенціал: структура та синергія

Ярмак Ольга Віталіївна

доцент кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

<https://orcid.org/0000-0001-5760-4786>

Прийнято: 18.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** Підвищення ефективності національного зовнішньоекономічного потенціалу (НЗЕП) України є необхідною умовою та дієвим фактором ресурсного забезпечення успішного розв'язання складних соціально-економічних та політичних проблем воєнного часу та періоду післявоєнного відновлення та розвитку. Науковою базою державних програм з оптимізації НЗЕП є системний теоретичний аналіз його сутності, структури, факторів ефективності та заходів її підвищення.*

У сучасний період основна увага дослідників НЗЕП спрямована на його аналіз на рівнях певних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності: підприємств окремих галузей економіки; регіонів країни; учасників міжрегіональних економічних зв'язків. Аналізуються потенціали певних видів зовнішньоекономічної діяльності, зокрема експортно-імпорتنний потенціали підприємств; секторів економіки країн; міжнародного співробітництва. Але, економічна категорія «національний зовнішньоекономічний потенціал» ще не

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

є дієвим інструментарієм сучасних економічних досліджень зовнішньоекономічної діяльності. Не систематизовано теоретичні основи визначення сутності та структури НЗЕП, його синергії та факторів досягнення позитивного синергетичного ефекту у зовнішньоекономічній діяльності.

Метою статті є обґрунтування на основі системно-синергетичного підходу сутності, поліструктурності та синергії національного зовнішньоекономічного потенціалу.

НЗЕП як соціально-економічна система – це структурована сукупність можливостей та ресурсів, ефективне використання яких забезпечує досягнення цілей зовнішньоекономічної діяльності країни; як економічна категорія – це система соціально-економічних, організаційно-господарських та техніко-технологічних відносин, пов'язаних з забезпеченням ресурсної та результативної синергії функціонування та розвитку зовнішньоекономічного сектору економіки для досягнення максимально можливих результатів соціально-економічного розвитку. Ефективність НЗЕП базується на позитивному синергетичному ефекті його функціонування як цілісної соціально-економічної системи. Його ресурсна оптимізація та структурні трансформації є важливим напрямом підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, національний зовнішньоекономічний потенціал, системно-синергетичний підхід, поліструктурність та синергія зовнішньоекономічного потенціалу країни.

National foreign economic potential: structure and synergy

Olha Yarmak

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Economic Theory and International Economics
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5760-4786>

Abstract. *Enhancing the effectiveness of Ukraine's national foreign economic potential (NFEP) is a prerequisite and a key factor in providing the resources needed to successfully address the complex socio-economic and political challenges of wartime and the period of post-war recovery and development. The scientific basis for state programmes aimed at optimising the NFEP is a systematic theoretical analysis of its nature, structure, factors of effectiveness and measures to enhance it.*

In the present day, the main focus of researchers studying the NFEP is on analysing it at the level of specific entities engaged in foreign economic activity: enterprises in specific sectors of the economy; regions of the country; and participants in interregional economic relations. The potential of specific types of foreign economic activity is analysed, in particular the export and import potential of enterprises; sectors of national economies; and international cooperation. However, the economic category of 'national foreign economic potential' is not yet an effective tool in contemporary economic research into foreign economic activity. The theoretical foundations for defining the essence and structure of the NFEP, its synergy, and the factors for achieving a positive synergistic effect in foreign economic activity have not been systematised.

The aim of the article is to substantiate, on the basis of a systemic-synergistic approach, the essence, multi-structural nature, and synergy of the national foreign economic potential.

NFER, as a socio-economic system, is a structured set of opportunities and resources, the effective use of which ensures the achievement of the country's foreign economic activity objectives; as an economic category, it is a system of socio-economic, organisational-economic and technical-technological relations linked to ensuring resource and performance synergy in the functioning and development of the foreign economic sector of the economy to achieve the maximum possible results of socio-economic development. The effectiveness of the foreign economic sector is based on the positive synergistic effect of its functioning as an integrated socio-economic system. Its resource optimisation and structural transformations are a key area for enhancing the effectiveness of foreign economic activity.

Keywords: *foreign economic activity, national foreign economic potential, system-synergistic approach, polystructurality and synergy of the national foreign economic potential*

Постановка проблеми. Підвищення ефективності національного зовнішньоекономічного потенціалу (НЗЕП) є необхідною умовою та дієвим фактором досягнення країною цілей сталого економічного розвитку. Для України зовнішньоекономічна діяльність є джерелом отримання необхідних ресурсів, товарів та послуг, іноземних інвестицій, валютних надходжень, є каналом міжнародного співробітництва. Це істотно актуалізує системний теоретичний аналіз НЗЕП, висновки якого є науковою базою державних програм з його формування, розвитку та оптимізації в умовах воєнного часу та у повоєнний період соціально-економічного відновлення та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зовнішньоекономічній діяльності, її сутності, видам, механізму, ресурсам, результатам та тенденціям розвитку присвячено велику кількість теоретичних та прикладних досліджень. Щодо її потенціалу, то основна увага дослідників спрямована на його аналіз на рівнях:

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

– суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, насамперед, підприємств [1; 2]. При цьому, як правило, досліджуються потенціали підприємств окремих галузей економіки;

– регіонів країни [3];

– міжнародних економічних зв'язків регіонів певних країн [4; 5].

Об'єктами сучасних досліджень є потенціали певних видів зовнішньоекономічної діяльності, наприклад, експортний потенціал підприємств [6-12]; секторів економіки [13]; країн [14]; експортно-імпорتنний потенціал підприємств [15], потенціал міжнародного співробітництва [16].

Слід підкреслити, що вибір потенціалу зовнішньоекономічної діяльності підприємств у якості основного об'єкта досліджень є обґрунтованим, оскільки первинною ланкою національного зовнішньоекономічного потенціалу (НЗЕП) є саме потенціали підприємств. Регіональні зовнішньоекономічні потенціали, ресурси й можливості міжнародних зв'язків регіонів різних країн, потенціали окремих видів зовнішньоекономічної діяльності – це також актуальні об'єкти наукового аналізу. Але дослідження НЗЕП не повинні ними обмежуватися. По-перше, структурними елементами НЗЕП є також зовнішньоекономічні потенціали галузей, регіонів, галузевих комплексів, територіально-галузевих утворень, кластерів, організацій інфраструктури та ін. По-друге, НЗЕП – це соціально-економічна система, яка інтегрує ресурси та можливості кожного структурного елемента з метою досягнення максимальних результатів зовнішньоекономічної діяльності країни. Таким чином, у сучасний період, національний зовнішньоекономічний потенціал не отримав ще необхідного рівня системного економічного аналізу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Економічна категорія «національний зовнішньоекономічний потенціал» не стала ще інструментарієм економічних досліджень. Не систематизовано теоретичні основи визначення сутності та структури НЗЕП, його синергії та

факторів досягнення позитивного синергетичного ефекту у зовнішньоекономічній діяльності, що слід вважати актуальним завданням його сучасних досліджень.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є обґрунтування на основі системно-синергетичного підходу сутності, поліструктурності та синергії національного зовнішньоекономічного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічний потенціал – це сукупність ресурсів, можливостей і здатностей суб'єктів господарювання різного рівня (від нанорівня підрозділів підприємств до глобального) здійснювати їх економічну діяльність та досягати її максимально можливих результатів за умов його повного та ефективного використання. Розрізняють економічні потенціали підприємств, галузей економіки та регіонів країни, секторальний, національний, глобальний економічні потенціали та ін.

Національний зовнішньоекономічний потенціал – це потенціал функціонування та розвитку зовнішньоекономічного сектору економіки країн. Розкриття його сутності, функцій та факторів ефективності спрямовано на розв'язання таких наукових проблем, як:

- визначення сутності НЗЕП як економічної категорії та його основних характеристик як соціально-економічної системи;
- структурно-функціональний аналіз НЗЕП з метою визначення його елементів за різними критеріями та їх взаємозв'язків;
- обґрунтування синергії та напрямів забезпечення позитивного синергетичного ефекту НЗЕП.

НЗЕП у контексті системного аналізу, по-перше, притаманні сутнісні ознаки:

- 1) соціальних систем, ядро яких складають люди, які взаємодіють для досягнення визначеної ними спільної мети. НЗЕП формується людьми та їх

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

організаціями як суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, наприклад, підприємствами; його структура, функції, напрями розвитку орієнтовані на задоволення їх потреб – виробничих та соціальних; у його складі – трудові ресурси (люди). Як соціальна система НЗЕП належить до керованих систем, має такі властивості, як: цілеспрямованість, ієрархічність, корпоративність, конкурентність та ін.;

2) економічних систем, сферою функціонування яких є економіка, метою – задоволення суспільних потреб в економічних благах. Сферою НЗЕП як економічної системи є зовнішньоекономічний сектор національної економіки.

3) техніко-технологічних систем. У цьому аспекті НЗЕП характеризується сукупністю взаємопов'язаних технологій та засобів зовнішньоекономічної діяльності.

По-друге, НЗЕП – це динамічна система, яка, на відміну від статичних систем, змінюється під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, здатна до адаптації в умовах мінливого середовища її функціонування. У цьому контексті НЗЕП є:

а) відкритою системою, має внутрішнє середовище та взаємодіє з зовнішнім середовищем здійснення зовнішньоекономічної діяльності локального та глобального рівнів;

б) адаптивною системою, здатною до змін відповідно до викликів сучасних трендів міжнародних економічних відносин.

По-третє, характеристиками НЗЕП як системи є цілісність, структурованість, інтегративність, керованість та синергетичний ефект. НЗЕП є цілісною соціально-економічною та техніко-технологічною керованою системою, взаємозв'язок та взаємодія елементів якої забезпечують синергетичний ефект її функціонування. Слід підкреслити, що цей ефект може бути як позитивним, якщо у результаті використання потенціалу

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

зовнішньоекономічної діяльності країни ефект буде або більшим простої суми результатів використання його структурних елементів, або меншим (позитивний та від'ємний синергетичні ефекти).

По-четверте, НЗЕП є складною системою, характеризується розгалуженою структурою і значною кількістю взаємозалежних і взаємодіючих елементів, що виконують певні функції.

По-п'яте, комплексними економічними формами НЗЕП є ресурсний і результативний потенціали зовнішньоекономічної діяльності країни, які є взаємопов'язаними: ресурси забезпечують результати зовнішньоекономічних операцій, які, своєю чергою, є джерелом коштів для їх накопичення та оновлення.

Таким чином, за системно-синергетичним підходом: НЗЕП – це:

1) система, що поєднує соціально-економічні та техніко-технологічні ознаки, основними характеристиками якої є цілісність, інтегративність, відкритість, адаптивність, динамічність, складність та синергетичний ефект;

2) структурована сукупність ресурсів зовнішньоекономічного сектору економіки, що забезпечують досягнення максимально можливих результатів його функціонування за умов їх ефективного використання та синергії.

Як економічна категорія НЗЕП – це система соціально-економічних, організаційно-господарських та техніко-економічних відносин, пов'язаних з забезпеченням ресурсної синергії зовнішньоекономічного сектору економіки для досягнення максимально можливих результатів його функціонування та розвитку.

НЗЕП, як складна система, є поліструктурним. Множина його елементів структурується шляхом їх класифікації на основі різних критеріїв, зокрема за рівнями зовнішньоекономічного сектору національної економіки та видами зовнішньоекономічної діяльності.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

1. Зовнішньоекономічний сектор як система економічних зв'язків національної економіки та світового господарства має національний, секторальний, галузевий, регіональний та мікроекономічний рівні. Важливо підкреслити, по-перше, багаторівневий за структурою НЗЕП є цілісною системою, що інтегрує зовнішньоекономічні потенціали: територіально-регіональні, секторально-галузеві, а також на мікрорівні – потенціали суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (підприємств). По-друге, системоутворюючим структурним елементом НЗЕП є зовнішньоекономічний потенціал суб'єктів господарської діяльності, насамперед підприємств різної форми власності, по-третє, структурні елементи НЗЕП за його рівнями також є поліструктурними. Наприклад, НЗЕП секторального рівня інтегрує зовнішньоекономічні потенціали аграрного, промислового секторів національної економіки, сфери послуг тощо. Зовнішньоекономічний потенціал підприємств – це структурована сукупність потенціалів їх підрозділів.

2. За критерієм видів зовнішньоекономічної діяльності можна виділити такі елементи НЗЕП:

– за основними видами економічних відносин національних та іноземних суб'єктів господарювання: потенціали зовнішньої торгівлі, міжнародного руху капіталів, робочої сили, міжнародної виробничої кооперації, науково-технічного співробітництва країн та ін..;

– відповідно до комплексних видів зовнішньоекономічної діяльності, визначеними у статті 4 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [17] елементами НЗЕП є потенціали експорту та імпорту товарів, міжнародного руху капіталів та робочої сили; спільної підприємницької діяльності; кредитних та розрахункових операцій; наукової, науково-технічної, науково-виробничої, виробничої, навчальної та іншої кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності та ін.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Важливо вказати, що елементи НЗЕП, які визначені за видами зовнішньоекономічної діяльності є поліструктурними. Наприклад, потенціал зовнішньої торгівлі включає потенціали експорту та імпорту товарів та послуг, які, своєю чергою, також мають певну видову структуру.

Підсумовуючи, структурні елементи НЗЕП за видами зовнішньоекономічної діяльності доцільно, на нашу думку, поєднати у такі його сегменти, як національні потенціали: експортно-імпортний, інвестиційно-виробничий, співробітництва з іноземними суб'єктами господарювання – виробничого, науково-технічного, культурного та ін.

НЗЕП як цілісна, інтегративна та поліструктурна система характеризується синергією – ефектом його функціонування, який може бути більшим чи меншим суми ефектів його структурних елементів, що обумовлюється характером їх взаємозв'язків і взаємодії у системі. У цьому контексті, по-перше, синергетичний ефект НЗЕП може бути позитивним та від'ємним [18]; по-друге, базовим фактором ефективності НЗЕП є його позитивний синергетичний ефект як системи.

Розглянемо синергію НЗЕП на прикладі рівня ефективності його структурного елементу – експортного потенціалу зовнішньої торгівлі у його результативній формі. Національний експортний потенціал зовнішньої торгівлі – це структурний елемент НЗЕП, що характеризується ресурсами (активами), можливостями та результатами вивезення товарів, послуг з однієї країни за її межі для продажу на зовнішніх ринках. На основі порівняльно-ретроспективного аналізу результативного експортного потенціалу України за показниками обсягу експорту товарів у 2019-2025 рр. [19-21] слід підкреслити:

1) протягом періоду 2019-2024рр. динаміка результативного експортного потенціалу була від'ємною – обсяг експорту товарів зменшився на 11,5%. Тільки експорт продовольчих товарів та сировини для їх виробництва мав позитивну динаміку – збільшився на 14,5%. У 2025 році

експорт товарів за вартісним обсягом становив менше половини імпорту і скоротився на 3 %. У фізичному вимірі обсяг експорту зменшився на 20,8 %, у тому числі експорт продовольчих товарів та продукції сільського господарства – на 32 %, мінеральних продуктів – на 7,1 %;

2) у період, що досліджувався, найбільш ефективною була реалізація експортного потенціалу країни у 2021 році – обсяг експорту збільшився порівняно з 2019 роком на 13,7 %. Це можна пояснити активізацією суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності після коронакризи, здійсненням програм євроінтеграції України та ін. Але, порівняно з 2021 роком у 2024 році обсяг експорту зменшився на 37,7 %, негативна динаміка у цей період була притаманна також експорту продовольчих товарів та сировини для їх виробництва – зменшення на 10,9%.

Таким чином, використанню експортного потенціалу України у період 2019-2025 рр. був притаманний від'ємний синергетичний ефект, що обумовлено багатьма чинниками, серед яких найпотужнішими є війна та її руйнівні наслідки для економічного потенціалу України у цілому. Втрата синергії експортної складової НЗЕП є також наслідком зростання сировинної складової експорту, що обмежує результативний потенціал зовнішньоекономічної діяльності.

Висновки. У результаті дослідження національного зовнішньоекономічного потенціалу на основі системно-синергетичного підходу, за яким об'єкт дослідження розглядається як цілісна система, що характеризується внутрішніми зв'язками, взаємодією із зовнішнім середовищем, синергетичним ефектом, обґрунтовано такі висновки:

1) визначено поняття національного зовнішньоекономічного потенціалу, зміст якого не отримав ще належного рівні розкриття у сучасних теоретичних та прикладних наукових джерелах, присвячених аналізу проблем зовнішньоекономічної діяльності;

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

– як соціально-економічна система НЗЕП – це структурована сукупність можливостей та ресурсів, ефективне використання яких забезпечує досягнення цілей зовнішньоекономічної діяльності країни;

– як економічна категорія НЗЕП – це система соціально-економічних, організаційно-господарських та техніко-технологічних відносин, пов'язаних з забезпеченням ресурсної та результативної синергії функціонування та розвитку зовнішньоекономічного сектору економіки для досягнення максимально можливих результатів;

2) структурними елементами НЗЕП як цілісної системи є:

– за територіально-галузевим підходом: потенціали зовнішньоекономічної діяльності регіональні, галузеві, секторальні – промисловості, аграрного сектору, агропромислового комплексу, науково-інноваційних кластерів тощо;

– за видами зовнішньоекономічної діяльності: потенціали зовнішньої торгівлі, міжнародного руху капіталу та робочої сили, виробничої кооперації, науково-технічного співробітництва національних та іноземних суб'єктів господарювання та ін.

– первинною ланкою НЗЕП є зовнішньоекономічні потенціали підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;

– сегментами НЗЕП, що інтегрують певні види зовнішньоекономічної діяльності, є експортно-імпортний, інвестиційно-виробничий потенціали та потенціал співробітництва з іноземними суб'єктами господарювання – виробничого, науково-технічного, культурного та ін.;

3) національний зовнішньоекономічний потенціал характеризується синергією – ефектом його функціонування, який може бути більшим чи меншим суми ефектів його структурних елементів, що обумовлюється характером їх взаємозв'язків і взаємодії у системі;

4) ефективність національного зовнішньоекономічного потенціалу базується на позитивному синергетичному ефекті його функціонування як цілісної соціально-економічної системи. На основі аналізу національного експортного потенціалу України у його результативній формі за показником обсягу експорту товарів та його динаміки у період 2019-2025 рр. визначено від'ємний синергетичний ефект його використання та його негативну динаміку.

У період післявоєнного відновлення ефективним заходом щодо досягнення позитивного синергетичного ефекту НЗЕП буде його ресурсна та структурна оптимізація на основі впровадження продуктових, процесних та управлінських інновацій, що буде предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Бердар М. М. Зовнішньоекономічний потенціал підприємств харчової промисловості та можливості його нарощування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 18. Частина 1. С. 40-45. URL: [http://www.visnyk-](http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/10.pdf)

[econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/10.pdf](http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/10.pdf)

2. Чемчикаленко Р. А., Ярмак О. В. Зовнішньоекономічний потенціал підприємств та його удосконалення в умовах сучасних трансформацій бізнес-середовища. *Економічна теорія та право*. 2024. № 4 (59). С. 25-38. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2024-59-4-24>

3. Маслівець Г. Ю., Ігнатенко О. С. Зовнішньоекономічний потенціал регіону як чинник розвитку його конкурентоспроможності. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Випуск 28. С. 85-89. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.28.17>

4. Макагон Ю. В. External economic potential of Ukraine in the black sea region. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний*

інститут». *Міжнародна економіка*. 2018. № 15.

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.15.2018.135937>

5. Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Черненко Н. О, Петренко К. В. Аналіз складових економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання Дунайського басейну в Україні. *ACADEMY REVIEW*. 2025. № 1 (62). С. 267-285. DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-19>

6. Бондар Ю. А., Легінькова Н. І., Фабрика І. В. Експортний потенціал підприємства: сутність, принципи формування та умови максимізації. *Вісник післядипломної освіти. «Серія «Соціальні та поведінкові науки»*. 2021. Вип. 16 (45) С. 125-140. DOI [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16\(45\)-125-140](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-125-140).

7. Dergachova V. V. Ovcharova Sn. K., Martynenko O. V. Export potential of the enterprise in terms of exit on European Market. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2019. № 16. С. 105-115. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/181685/181583>.

8. Гронь О., Сікаленко О. Оцінювання експортного потенціалу підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 73. № 6. С. 115-122. DOI https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.06.115.

9. Stanford A. W., Magnusson P. Export Performance: A Focus on Discretionary Adaptation. *Journal of International Marketing*. 2017. Volume 25. Issue 4. Pp. 70–88. DOI: <https://doi.org/10.1509/jim.16.0114>

10. Covin J G, Miller D. International entrepreneurial orientation: conceptual considerations, research themes, measurement issues, and future research directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 2014. V. 38(1). P. 11-44. DOI: <https://doi.org/10.1111/etap.12027>

11. Baker W. E., Grinstein A., Perin M. G. The Impact of Entrepreneurial Orientation on Foreign Market Entry: the Roles of Marketing Program Adaptation, Cultural Distance, and Unanticipated Events. *Journal of International*

Entrepreneurship. 2020. Springer. Vol. 18(1). Pp. 63-91. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10843-019-00257-0>

12. Calantone R, Cavusgil T, Schmidt J, Shin G. C. Internationalization and the dynamic of product adaptation – an empirical investigation. *J Prod Innov Manag*. 2004. V. 21(3). Pp.185–198. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.0737-6782.2004.00069.x>

13. Корженівська Н. Л., Осадчук І. О., Сидорак Я. І. Експортний потенціал агросектору України: стійкість до економічних потрясінь. *Економічний простір*. 2025. № 203. С. 115-120. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.203.115-120>

14. Савлук Р. Я. Вплив експортного потенціалу на структурну модернізацію національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 66 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-83>

15. Малярець Л. М., Отенко В. І., Отенко І. П. Моніторинг експортно-імпортного потенціалу та ефективності його використання : монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 172 с. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/28145/1/2022-%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%9B%20%D0%9C%2C%20%D0%9E%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%92%20%D0%86%2C%20%D0%9E%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%86%20%D0%9F%20%D1%82%D0%B0%20%D1%96%D0%BD.pdf>

16. Демко В. С., Свиноус І. В. Потенціал міжнародного співробітництва України в геоeкономічному просторі туристичної галузі. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (eкономічні науки)* . 2023. №2(48). С. 38-50. DOI: 10.31388/2519-884X-2023-48-38-50

17. Про зовнішньoeкономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 №959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

18. Терещенко Т., Хитра О. Асиметрія ефектів синергізму в зовнішньоекономічній діяльності. *Університетські наукові записки*. 2020 №№ 5-6 (89-90). С. 71-89. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.89-90.7>.

19. Товарна структура зовнішньої торгівлі в 2024 році. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

20. Зовнішня торгівля України товарами: підсумки 2024 року. Національний інститут стратегічних досліджень. 29.01.2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2024-roku>

21. Зовнішня торгівля України товарами: підсумки 2025 року. Національний інститут стратегічних досліджень. 18.02.2026. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2025-roku>.